

Uttale til områdeplan Rutlin ved Landbruksavdelinga i Sogndal kommune

Jordvern

Kommunen har i Samfunnsplanen sagt følgjande om jordvern som prinsipp for arealplanen:

- Unngå bygging på matjord i heile kommunen og unngå ulemper for landbruket ved bygging og tiltak.
- Sikre gjenbruk av matjord og prioritere andre grønne føremål ved omdiponering av landbruksareal.

Nasjonale mål for jordvern set eit maksimalt forbruk av dyrkajord til 2000 dekar. Ved utrekning av forbruk av dyrkajord nyttar ein tal frå KOSTRA. Ettersom alt jordbruksareal som no er regulert ikkje vil telje inn i dette rekneskapet, gjeld dette kun gbnr 22/4.

I områdeplanen for Rutlin ligg det inne to aktivt drivne landbrukseigedomar med gbnr. 22/4 og 23/3. Produksjonen på dei to eigedomane siste år har vore slik i kilo epler:

22/4	23/3
2020 17729	3907
2021 26018	9518
2022 19803	4255

Dette utgjer om lag 5 % av den totale fruktproduksjonen i kommunen.

Om ein berre tek utgangspunkt i gbnr. 22/4, då det er ein vedteken detaljregulering på 23/3, utgjer dette om lag 4 % av den totale fruktproduksjonen i kommunen.

Produksjon av frukt og bær er den næringa ein kan driva i vårt område med høgast energitettleik per arealeining. Det vil seie at areala det her er snakk om er noko av dei meir produktive i kommunen vår. Det er gjerne slik at dei områda med størst utbyggingspress, er dei mest produktive jordbruksområda vi har.

I tråd med samfunnsplanen bør det lagast ein plan for bruk av matjorda når området skal detaljregulerast. Denne planen kan sendast til landbrukskontoret for vurdering. Her bør ein vurdere om bruken av jordmassane er i tråd med planen. Vi vurderer at det bør brukast følgjande vurderingskriterie:

1. Kan det nydyrkast areal med samanliknbar produktivitet med bruk av matjorda?
2. Kan det nydyrkast areal med matjorda?
3. Kan ein nytte jordmassane til jordforbetring på eksisterande areal med høg produksjonsevne?

Ved ei kvar utbygging må ein også vurdere kva verknad det kringliggande landbruket kan oppleve. Utbygging av dei attståande landbrukseigedomane innanfor tettstadgrensa i Sogndal har mindre ringverknadar for andre landbruksaktørar enn kva ei utbygging i utkant eller nær utkanten av tettstadgrensa vil få, ettersom ein har fleire aktive aktørar og større tal dekar aktivt drive jordbruksareal i dei områda.

Vurdering av gbnr. 22/4 si drivverdigheit ved ulike scenario

Generelt er et driveplikt på alt jordbruksareal. Alt jordbruksareal er difor drivverdigt. I kva grad ein eigedom er lønnsam å drive som ei eiga eining, eller om ein kan drive ein eigedom som heiltidsbonde er eit anna spørsmål.

Her skal ein ha med seg følgjande:

1. Ein kvar landbrukseigedom kan vera utgangspunkt for ei stor drift ved at ein nyttar leigejord i drifta eller at ein kjøper tilleggsgjord. Dette er fleire døme i Sogndal kommune på robust drift basert på små landbrukseigedomar som driftssenter.
2. Det er mogleg å vurdere eigedommen med dagens produksjon av frukt, men dette seier ingenting om kva som er lønnsamt eller mogleg å drive i framtida. Ein veit heller ikkje om statlege reguleringar kan gi avgrensingar eller moglegheiter i framtida. Det einaste ein veit er at ein har tilgjengeleg areal med, per i dag, stor produksjonsevne.
3. Større tilgjengeleg eigd areal gir større tryggleik i eiga drift. Dette gir m.a. betre grunnlag for investering i driftsapparat. Dette kan vidare gi betre moglegheit for å auka lønsemda ein får ut frå arealet.
4. Fruktproduksjon er ei næring som har relativt stor inntening per arealeining der det, per no, har vore liten risiko ved investering i nyplanting. Relativt stor inntening er sett opp mot andre landbruksproduksjonar som er realistisk å drive i kommunen.

Punktet over vil gjelde for begge alternativa.

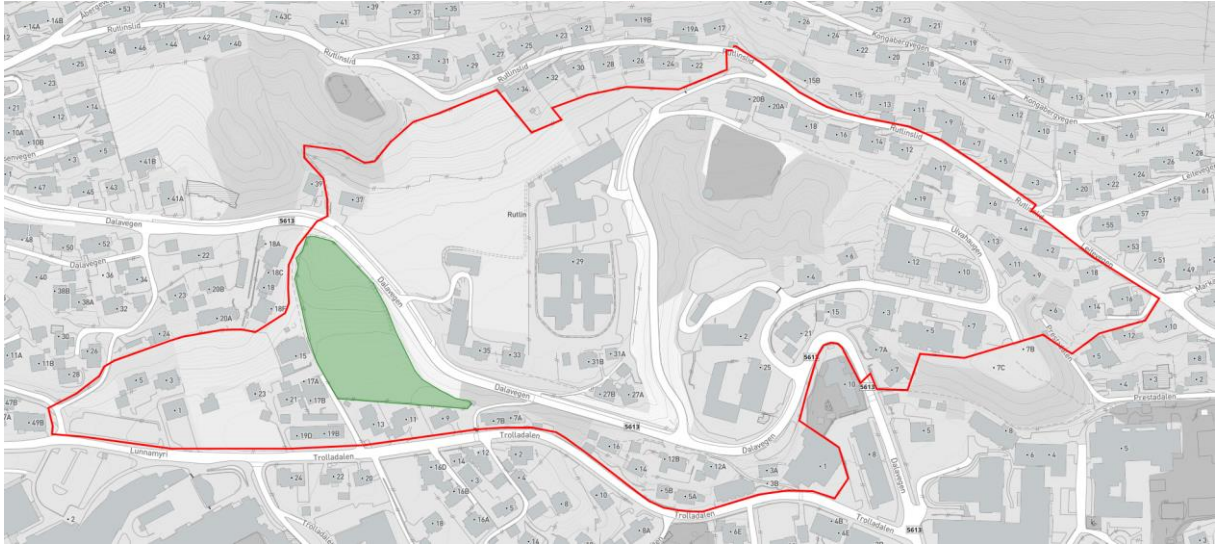
I eit jordvernperspektiv, og eit berdskapsperspektiv, vil det sjølvsagt vera mest teneleg å halda på mest mogleg dyrka jord. Det kan også vera eit moment at ein ved å sikra eiga drift på areala, sikrar best mogleg stell av areala. Her kan ein også vurdere kva innverknad det har på kulturlandskapet.

Alternativ 1: konsept Small

Arealet som er avsett ved alternativ 1 er nok truleg det mest krevjande arealet og drive på gbnr. 22/4. Dette er grunna arrondering og helling. Det har vore nytta til beite for husdyr, og størstedelen av området har ikkje vore nytta til fruktproduksjon dei siste 60 år.

Alternativ 2: ikkje bygge veg, men byggje ned arealet under Dalavegen

Per i dag tilplanta med om lag 8 daa frukt. Høgproduktivt areal som truleg utgjør ein stor del av dagens driftsgrunnlag.

Ved etablering av bustadareal nært fruktproduksjon kan ein oppleve følgjande potensielle konflikter mellom jordbruk og bustad:

- Sprøyting. Konvensjonell fruktproduksjon krev sprøyting mot skadegjerarar, sopp osv. Dette kan opplevast som utrygt for dei som bur rundt.
- Bråk frå traktor og anna utstyr.

Konklusjon:

Arealet vil vera drivverdig i alle høve, men jo meir dyrka areal landbrukseigdomen har tilgang til, dess betre moglegheit har dei til å ha ei eiga drift med fruktproduksjon.

Å få arealet regulert til LNF vil styrka eigar sin moglegheit til å få investeringsstøtte frå Innovasjon Norge til nyplantingar. Dette er viktig med omsyn til vidare drift.